

2. Міністерство фінансів України. Зміни до програми «Доступні кредити 5-7-9%»: підтримка посівної кампанії та активація підприємництва. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/zmini_do_programi_dostupni_krediti_5-7-9_pidtrimka_posivnoi_kampanii_ta_aktivatsiia_pidpriiemnitstva-3374?fbclid=IwAR2zZBZlZGoNe0MHlkQFWxsFV896FBt54d23TrCf3A70ggHIpPwySXVgP0 (дата звернення: 10.03.2025).

3. Державна програма підтримки бізнесу «Доступні кредити 5-7-9%» у пошуках оптимального дизайну // *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-economy/3836803-derzavna-programa-pidtrimki-biznesu-dostupni-krediti-579-u-posukah-optimalnogo-dizajnu.html> (дата звернення: 10.03.2025).

4. Бізнес не бачить перспектив покращення економічної ситуації найближчим часом – дослідження // *Forbes Україна*. URL: [<https://forbes.ua/ru/news/biznes-poki-ne-bachit-perspektiv-pokrashchennya-ekonomichnoi-situatsii-doslidzhennya-16022023-11771>] (дата звернення: 05.03.2023).

5. Біловодська О. А. та ін. Роль інновацій у забезпеченні розвитку економіки України. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/20719> (дата звернення: 10.03.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-490-3-85>

СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД ЗА ДОПОМОГОЮ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Горбаньова В. О.

*старша викладачка кафедри менеджменту,
здобувачка 4-го курсу за третім (науковим) рівнем вищої освіти
спеціальності 073 – Менеджмент кафедри менеджменту*

Міжнародний гуманітарний університет

*Науковий керівник: **Райчева Л. І.***

доктор економічних наук, доцент,

доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин,

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Внаслідок військових дій в Україні значна частина підприємств зазнала втрат або була вимушена змінити модель функціонування. Війна суттєво змінила економічний ландшафт України, спричинивши значні втрати, руйнування інфраструктури та міграцію населення. Однак, попри всі

труднощі, країна демонструє дивовижну стійкість та шукає шляхи для адаптації та майбутнього розвитку.

Відновлення економіки передбачає не лише фізичну реконструкцію, а й стратегічне переосмислення підходів до управління розвитком бізнесу. У цьому контексті цифрові технології стають ключовим інструментом забезпечення конкурентоспроможності, ефективності та стійкості українських підприємств. Попри всі виклики, українська економіка має потенціал для відновлення та сталого розвитку. Один із ключових напрямів – цифровізація та розвиток інновацій. ІТ-сектор, стартапи, кібербезпека та електронне урядування демонструють позитивну динаміку [1]. Україна вже є лідером у цифрових сервісах, таких як «ДІЯ», і може надалі розвивати цю сферу.

Цифровізація виступає стратегічним напрямком післявоєнного розвитку українських підприємств, сприяючи модернізації та підвищенню ефективності економіки. Інтеграція цифрових технологій у бізнес-процеси дозволяє оптимізувати операції, зменшити витрати та підвищити продуктивність. Зокрема, впровадження ERP-систем, автоматизація та розвиток цифрових компетенцій стають ключовими факторами успішної трансформації підприємств. Ці заходи не лише підвищують конкурентоспроможність, але й забезпечують стійкість бізнесу в умовах глобальних викликів [2].

Європейський Союз та міжнародні партнери активно підтримують процес цифровізації в Україні. Зокрема, програма **EU4Digital** спрямована на розвиток цифрових послуг, кібербезпеки, електронної торгівлі та інтеграції українського бізнесу до Єдиного цифрового ринку ЄС. Одним із ключових завдань для українських підприємств є адаптація до нових умов функціонування шляхом впровадження інноваційних технологій [3].

Серед основних аспектів цифрової трансформації українських підприємств можна виділити:

1. Впровадження цифрових технологій у бізнес-процеси. Використання Big Data, Cloud Computing, AI (штучного інтелекту), блокчейну та інших технологій дозволяє підприємствам оптимізувати витрати, підвищувати продуктивність і забезпечувати ефективне управління ресурсами. Зокрема, електронне урядування та онлайн-платформи спрощують взаємодію підприємств із державними органами, покращуючи регуляторне середовище для бізнесу [4].

2. Розвиток електронної комерції та фінансових технологій. У післявоєнний період електронна торгівля набуває все більшого значення. Зростання популярності електронних платежів, криптовалют та фінтех-рішень відкриває нові можливості для підприємств, забезпечуючи доступ до глобальних ринків і зменшуючи залежність від фізичних торговельних майданчиків.

3. Роль цифрової ідентифікації та електронних довірчих послуг. Запровадження системи SmartID, електронного підпису та цифрового резидентства дозволяє нерезидентам відкривати бізнес в Україні

дистанційно, що стимулює приплив інвестицій та підтримує економічну стабільність.

4. Інституційна підтримка цифрової трансформації. Український уряд здійснює системні кроки для сприяння цифровізації, зокрема через Міністерство цифрової трансформації України та Комітет з питань цифрової трансформації Верховної Ради. Призначення заступників міністрів із цифрового розвитку (CDTO) та впровадження цифрових стратегій на регіональному рівні забезпечує комплексний підхід до цифрової модернізації економіки [5].

5. Впровадження регуляторних реформ. Цифровий сектор потребує удосконалення правового регулювання, щоб повністю реалізувати свій потенціал. Українська влада вже зробила значні кроки у цьому напрямі. Наприклад, у березні 2022 року було прийнято закон про хмарні сервіси, що дозволяє державним установам використовувати хмарні технології, зменшуючи корупційні ризики та витрати. Надалі важливо створити умови для вільного обміну даними та встановлення чітких правових норм для компаній, які працюють у цифровому секторі [6].

6. Реконструкція цифрової та телекомунікаційної інфраструктури. Війна спричинила значні руйнування цифрової інфраструктури: було пошкоджено понад 4 тис. телекомунікаційних станцій, 60 тис. км інтернет-ліній, що призвело до падіння доступу до інтернету на 16%. Для відбудови країни необхідно модернізувати інфраструктуру, розширювати високошвидкісний інтернет, впроваджувати датчики, хмарні обчислення та штучний інтелект для ефективного управління ресурсами.

7. Розвиток людського капіталу. Цифрове навчання та підвищення кваліфікації стануть критично важливими для економічного відновлення України. Особливу увагу слід приділити перепідготовці літніх працівників та незахищених верств населення, що дозволить їм адаптуватися до нових цифрових реалій та знайти роботу у швидко зростаючих сферах, таких як ІТ та електронна комерція.

8. Підтримка технологічних компаній та фінансово-кредитного сектору. Українським технологічним компаніям необхідні заходи підтримки, які допоможуть їм масштабувати діяльність та виходити на міжнародні ринки. Це включає: а) доступ до онлайн-ресурсів (наприклад, Digital Garage від Google); б) спрощення виходу на експортні ринки (через Market Finder); в) розвиток інструментів фінансування (від венчурного капіталу до мікрокредитування); г) створення спеціальних економічних зон для ІТ-бізнесу та стартапів [6].

9. Забезпечення кібербезпеки та цифрової стійкості. Україна має розвивати цифрову інфраструктуру з орієнтиром на інтеграцію до ЄС та НАТО. Використання надійних постачальників обладнання сприятиме співпраці з союзниками. Крім того, старі ІТ-системи, що містять вразливості, мають бути оновлені до сучасних хмарних рішень. Урядові ініціативи, мають супроводжуватися посиленням кіберзахисту та розробкою відповідних стандартів безпеки.

Попри значний прогрес, існують **виклики**, які потребують уваги:

- Нерівномірний доступ до Інтернету у регіонах, що стримує розвиток цифрової економіки.

- Регуляторні бар'єри – необхідність адаптації українського законодавства до європейських стандартів, потреба в удосконаленні законодавства у сферах цифрової безпеки, електронної торгівлі та фінансових технологій.

- Руїнування інфраструктури – масштабне відновлення телекомунікаційних мереж.

- Кадровий дефіцит – нестача кваліфікованих фахівців у сфері ІТ та цифрової економіки.

- Кіберзагрози – посилення захисту даних та запобігання кібератакам.

Для досягнення сталого економічного зростання **необхідно**:

- Активно впроваджувати цифрові технології у всі сфери економіки.

- Створювати сприятливе середовище для стартапів та інноваційних підприємств.

- Забезпечувати підтримку міжнародних партнерів для реалізації цифрових реформ.

- Розвивати цифрові навички громадян та підприємців.

- Посилювати кібербезпеку та забезпечувати стабільність цифрової інфраструктури.

Завдяки стратегічному підходу до цифровізації, підтримці міжнародних партнерів та активному розвитку ІТ-сектору, Україна може стати потужним гравцем на світовому цифровому ринку та забезпечити стале економічне зростання в післявоєнний період [7].

Висновки. Цифровізація є ключовим драйвером економічного відновлення України. Вона сприяє автоматизації процесів, підвищенню продуктивності, розвитку інновацій та інтеграції підприємств у світову економіку. Поєднання державних ініціатив, іноземних інвестицій та приватного сектору створює основу для формування стійкої, технологічно розвиненої економіки.

Література:

1. «Цифровий порядок денний» – 2020. Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року. Київ: ГС «Хай-тек офіс Україна», 2016. 90 с. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee-3c3922.pdf>_____(дата звернення: 10.03.2025).

2. Панкратова О. Цифровізація як сучасний тренд розвитку менеджменту. *Економіка та суспільство*. 2021. № 33.

3. Європейська Комісія. EU4Digital : програма підтримки цифрової трансформації. Європейська Комісія. Брюссель, 2023. URL: <https://eu4digital.ec.europa.eu> (дата звернення: 10.03.2025).

4. Ляшенко В. І. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку : монографія. НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2018. 252 с.

5. Стратегія цифрового розвитку інноваційної діяльності України (WINWIN) до 2030 року. Кабінет Міністрів України. Київ, 2021. URL: <https://www.kmu.gov.ua/strategy-winwin> (дата звернення: 10.03.2025).

6. Про хмарні послуги : Закон України від 17 лютого 2022 № 2075-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 15. ст.52.

7. Панченко М. Цифрова трансформація як напрям післявоєнного відновлення та реалізації інноваційно-інвестиційного потенціалу України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 51.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-490-3-86>

ВИКЛИКИ ТА АДАПТАЦІЯ: ТУРИЗМ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ЗАГРОЗ В ОСТАННЄ ДЕСЯТИЛІТТЯ

Гринюк Т. А.

*кандидат географічних наук,
старший науковий співробітник*

*Інститут географії Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

Борисова О. В.

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри туризму*

*Національний транспортний університет
м. Київ, Україна*

Горміз О. В.

молодший науковий співробітник

*Інститут географії Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

Туристичний бізнес, як відомо, є одним з найбільш чутливих секторів третинного сектору світового господарства. Його тісний зв'язок з економічною стабільністю робить його особливо вразливим до будь-яких негативних змін. Відповідно, будь-які негаразди у сфері матеріального виробництва, такі як економічні кризи, політична нестабільність або природні катастрофи, неодмінно стануть «тригером», який запускає ланцюгову реакцію нестабільності та непрогнозованості процесів у